

ET TRÆK AF FUGLELIVET I KØBENHAVN.

FOREDRAG HOLDT I »DANSK ORNITHOLOGISK FORENING«

AF

O. HELMS.

At Fuglelivet i en stor By er underkastet Svingninger, er bekendt nok; de fleste af disse hidrører fra let forklarlige ydre Aarsager: Fældning af Træer, Bebyggelse af øde Pladser, Tørlægning af Sumpe og Engstrækninger; men andre Forandringer i Byernes Fugleliv bliver os for en væsentlig Del uforstaaelige og synes at maatte tilskrives Ejendommeligheder hos Fuglene selv. Hvorfor er saaledes Bysvalen næsten forsvunden fra København, og hvorfor yngler nu Solsorten alle Vegne inde i Byen, ikke alene i Villahaver, men hvor der blot findes en Smule Træer, selv midt inde i de tættest bebyggede Bydele? Enhver, der har givet sig lidt af med Iagttagelser af Fuglelivet, kender disse Forhold, der er ejendommelige og interessante nok, men dog ikke har formaet at skabe et nyt Træk i Byens Udseende, saaledes som der er frembragt i de senere Aar ved Hættemaagernes (*Larus ridibundus*) Vinterindvandring til Hovedstaden. Har man levet i København, for en Snes Aar siden, og nu kommer derind en Vinterdag, forbauses man over de Masser af Hættemaager, som færdes overalt i Byen. De holder til i vældige Flokke ved Søerne, og Fodring af Maagerne fra Dronning Louises Bro er jo en kendt Folkeforlystelse. De findes i Hundredevis i Ørstedsparken og i store Skarer ved Gl. Strand, gaaende paa Gaden, siddende paa Rækværket langs Kanalen eller paa Taget af Thorvaldsens Museum. Alle disse Steder færdes dog Maagerne i Nærheden af deres naturlige Element, Vandet; men i de senere Aar er de jo i Færd med at blive rene Gadefugle som Spurvener. Aldrig har det slaaet mig saa stærkt, som da jeg i Februar en Dag kom ind til København og ad Boulevarden og Frederiksborggade gik op i Gotersgade. Maager var der næsten paa hele Strækningen, fra en Altan paa Hjørnet af Boulevarden og Nørregade fodredes de med Franskbrød, og senere, da jeg sad oppe paa 5 Sal i Gotersgade (overfor Botanisk Have) kredsede Maagerne ustandselig forbi Vinduerne, idet de formodentlig ogsaa her var vante til at blive fodrede et eller andet Sted i Nærheden.

En Del af den yngre Slægt har ikke kendt Forholdet ander-

ledes og er maaske tilbøjelig til at tro, at saaledes har det været altid; det er imidlertid ikke Tilfældet, thi hele det mærkelige Fænomen med Maagernes Optræden inde i Byen er ikke 20 Aar gammelt. Endnu for en Snes Aar siden levede vi i den Tro, som stammede fra Kjærbøllings Bog, at Hættemaagerne kun sjældent overvintrede her i Landet, og jeg husker, hvor Læge Krabbe og jeg, som den Gang færdedes meget sammen paa Amager paa ornithologiske og Jagtudflugter, blev forbausede, da vi første Gang en Efteraarsdag saa en større Flok Hættemaager i Vinterdragt. Det var nu øjensynlig heller ikke helt forkert, at Hættemaagerne den Gang kun overvintrede i ringe Tal; i hvert Tilfælde fandtes der intetsomhelst, der svarede til de vældige Skarer, som man i senere Aar kunde træffe om Vinteren, og inde i selve Byen kendte man dem slet ikke; de viste sig hverken ved Søerne eller andet Steds. Mine Dagbogsoptegnelser, som jeg i det følgende væsentlig citerer ordret, viser, hvor faatallige Fuglene var den Gang:

Den 6. Januar 1889 gik Krabbe og jeg en Tur over Amager Fæled og ud til Øens Østkyst. Her var en Masse Stormmaager (*Larus canus*) og kun en eneste ung Hættemaage. Den 13. Januar stod vi paa Langebro og saa her talrige Stormmaager, men kun 3 Hættemaager; bagefter var vi paa Amagers Østkyst, hvor der var et meget livligt Træk af Stormmaager, medens vi kun traf en eneste anskudt Hættemaage. To Dage senere, efter at det i en 14 Dages Tid havde været Frostvej, og Havnen fra Langebro til Toldboden laa fuldt pakket af Drivis, hvorimellem dog Dampene kunde færdes, saas nede ved Langebro talrige Maager, dels siddende paa Isen, dels svømmende i det aabne Vand, dels kredsende over den Kloak, som løb ud lige Nord for Langebro. Det langt overvejende Antal heraf var Stormmaager, som fandtes i Hundredevis, men deriblandt talte jeg 17 Hættemaager, de 6 svævende over Kloaken og 11, der sad sammen paa Isen i en lille Flok for sig selv, adskilt fra Stormmaagerne. Jeg fortsatte nu min Tur ud langs hele Havnen og traf Stormmaager i et Antal af 7—800; de var overalt meget tamme og lod sig betragte i faa Skridts Afstand, medens jeg af Hættemaager kun saa ialt 4 til paa hele Turen, hvoraf de 3 var ved Kvæsthusbroen og 1 helt ude ved Toldboden. Saaledes har jeg fra denne Vinter en lang Række Optegnelser, som jeg ikke skal trætte med; de gaar alle ud paa det samme, at der vel fandtes Hætte-

maager rundt omkring ved Havnen og ved Kalvebod Strand, men kun i ringe Tal; saaledes har jeg 27 Januar ved Amagers Østkyst noteret Stormmaager i Hundredevis og en halv Snes Hættemaager; 21 Februar Stormmaager i overordentlig Mængde ved Langebro samt 5 Hættemaager; 8 Marts 12 Hættemaager over en Kloaks Udløb i Havnegade o. s. v.

Samme Aar om Efteraaret var det første Gang, at Hættemaagerne viste sig inde i Søerne ved København, hvad der den Gang vakte en overordentlig Opsigt. Saa vidt jeg mindes var det i Slutningen af November, at de kom ind til Søerne, og de holdt sig da væsentlig ved Sankt Jørgenssø, i det nordøstlige Hjørne mellem Dosseringen og Jernbanen. I min ornithologiske Dagbog findes et Hul for de Maaneder, da det lige var i den Tid, jeg havde travlt med at tage Embedseksamen; men jeg kom en Gang om Ugen forbi Søen sammen med nuværende Overlæge Stein paa Skørping Sanatorium, og jeg mindes, at vi nogle Gange paa Vejen gjorde Indkøb hos en Hesteslagter af Kød til at fodre Maagerne med. Den Gang havde Maagerne nemlig endnu ikke vænnet sig til at spise Franskbrød; Folk prøvede at kaste det ud til dem, og de snappede vel efter det, men lod det falde med Foragt. Det almindelige Fodringsmiddel var Kød, og Sildene begyndte saa smaat at dukke op. Hvor længe Maagerne holdt sig i Søen, har jeg ikke optegnet; men der findes slet intet om dem i min Dagbog for Februar-Marts 1890, saa jeg maa gaa ud fra, at de ikke blev der Vinteren over. Den følgende Vinter tilbragte jeg i Grønland og ved intet om, hvorvidt Maagerne da kom ind til Søerne. I Vinteren 1891—92 viste de sig ikke her, men var øjensynlig tiltagne stærkt i Antal omkring København, hvad mine Dagbogsoptegnelser tydelig viser; saaledes saa jeg 14 Januar ved Langebro over 50, et Tal, som aldrig var naaet i Optegnelserne fra tidligere Aar; 3 Dage senere fandtes de ved Langebro i Massevis sammen med en Del Stormmaager, men saaledes at Hættemaagerne havde Overvægten, ogsaa noget hidtil ukendt; Dagbogen for Februar-Marts viser stadig det samme: talrige Hættemaager i Havnen, paa Amager og ved Langebro.

Den paafølgende Vinter forøges atter deres Antal og deres faste Indvandring i Københavns Søer og Parker begynder. Det var den Vinter en haard Frost indtil $\div 20^{\circ}$ C. og Søerne frøs snart til; kun en Vaage var aaben i Sankt Jørgenssø paa det

tidligere omtalte Sted, hvor der antagelig maa være Tilløb af varmere Vand, og her saa jeg 15 og 16 Januar henholdsvis 62 og 87 Hættemaager, næsten alle gamle Fugle i Vinterdragt. De var nu blevne mindre kræsne og slog begærlig ned efter Franskbrød, som blev kastet ud til dem; Folk fodrede dem meget flittigt, men Følgen var, at Vandet, som vistnok den Gang endnu lejlighedsvis brugtes til Drikkevand, blev forurennet af alle de mange forskellige Stoffer, som Folk brugte til Maagefoder. En Morgen, da jeg kom derud, var Vaagen fuldstændig tom, og jeg fik den Besked, at Vandvæsenet havde ladet Fuglene forjage derfra; de trak saa ind til Ørstedsparken, hvor der allerede i Forvejen opholdt sig nogle.

Saaledes var Begyndelsen til Hættemaagernes Indvandring i København. Forholdene i de senere Aar kender jeg kun fra, hvad jeg lejlighedsvis har set, naar jeg nu og da om Vinteren er kommen ind til Byen. Antallet af Maager er øjensynlig vokset næsten fra Aar til Aar, og stedse flere Dele af Byen er erobrede af dem. Forhaabentlig finder en Gang hele dette mærkelige Af-snit af Fuglelivet i København sin Historieskriver; min Hensigt har blot været at drage frem og bevare for Glemsel Oprindelsen til Hættemaagernes Indvandring i Hovedstaden.

TRÆK AF HEJRENS LIV.

AF

SYLVESTER SAXTORPH.

Jeg har i en tidligere Meddelelse her i Tidsskriftet nævnet Hejrekolonien i St. Lyngbyskov ved Arresø, og det kan maaske have Interesse for Læserne at høre lidt nærmere om Hejrens »daglige Liv«, saaledes som det stille og roligt leves i en lille dansk Koloni.

Noget mere pudsigt og grimt end en nyfødt Hejreunge kendes næppe. Af Størrelse er Ungen lidt mindre end en Stær, den er udstyret med en vældig Vom, der ofte er saa stor, at Ungerne kun kan holde Ligevægten i Reden ved at støtte hinanden (lægger man en enkelt for sig selv, triller den uhjælpelig om). For at gøre Skabningen end mere komisk er Ben, Hals og Næb i Forhold større hos Ungen end hos den voksne. Paa Legemet